

Romeo och Juliet i Vadstena

– Jag upplever att *Romeo och Juliet* på något sätt har blivit den romantiska tvåsamhetens varumärke ... / Johanna Lazcano, regissör

Repetitionsbild. Johanna Lazcano, Johanna Hovergren, Nemanja Stojanovic, Isa Aouifia, Hanna Alem Davidsson, Wayra Monasterio. Foto: Gunilla Isacson

Romeo och Juliet sattes upp på Shakespeare på Gräsgården 1996. I år är det dags igen, nu i regi av Johanna Lazcano, som på teatern spelat med i *Som ni vill ha det*, *Julius Caesar* och *Trettondagsafton*. I fjol regisserade hon barnföreställningen *Filippa*, om Henrik IV dotter som blev svensk drottning.

Johanna har alltid varit mycket förtjust i *Romeo och Juliet*, även om den spelas ofta. Hon märkte när hon nu läste den på nytt att den innehåller så mycket mer än vad man vanligtvis föreställer sig.

– Jag upplever att *Romeo och Juliet* på något sätt har blivit den romantiska tvåsamhetens varumärke, där själva föreställningen om vad pjäsen handlar om är starkare än vad den faktiskt innehåller. Man kan föreställa sig att den handlar om trogen kärlek som aldrig dör ut, men jag upplever att texten i själva verket är mycket mer komplex.

– Romeo är kär i Rosaline i början av pjäsen, men han pratar mycket mer poetiskt om Juliet när han har träffat henne. Det finns en intressant replik som visar skillnaden, och det är när Romeo träffar Fader Laurence och ber honom att viga honom och Juliet. Då blir Fader Laurence förvånad och menar att han ju var kär i

Rosaline igår. Då svarar Romeo att “den här igår, hon säger ja till allt jag föreslår”. Jag blev faktiskt lite chockad över den repliken. Så resonerar väl många kring kärlek idag. Kärleken kräver ändå två personer som vill samma sak för att det ska kunna bli nånting.

JOHANNA LAZCANO BLEV VÄLDIGT intresserad av frågan och började fundera:

– Vad är kärlek, vad består den av, och vad är det som krävs för att den ska bli riktigt passionerad? Jag upplever att Juliet är väldigt drivande i deras projekt. Hon är mycket bestämd, hon föreslår att de ska gifta sig, och hon gör oerhört stora uppoffringar för att få vara med Romeo, mycket större än vad han gör. Hon väljer faktiskt bort sin familj i och med att hon vägrar att gifta sig med greve Paris.

EN ANNAN SAK SOM JOHANNA Lazcano blev intresserad av att undersöka var vad det är i Juliets familj som gör att hon faktiskt inte värdesätter den särskilt högt.

– Den frågan brukar man inte undersöka särskilt mycket. Förklaringen brukar i stället vara att hon är så kär i

Romeo. När jag började fundera på vad som sker i hennes familj blir det väldigt intressant. Behåller man texten som den är, och överför den till en modern kontext, då blir Capulet automatiskt en mycket dominant patriark på ett sätt som är avläsbart och möjligt idag. Han blir helt enkelt ett svin!

– På Shakespeares tid var det mer *comme il faut* att bete sig som herr Capulet. Han styr sin fru på ett oerhört manipulativt sätt. Vad som blir intressant att undersöka är hur familjerelationerna blir mellan man, hustru och dotter. Och man hamnar nästan i ett slags Norénskt drama.

– Vi jobbar utifrån hypotesen att fru Capulet älskar sin man, trots att han är en riktigt dålig make. Han är otrogen, han pratar ständigt om andra, väldigt unga kvinnor, om nyutprungna kvinnokroppar som han har bjudit in till sin vårfest. Hans fru måste på något sätt hantera detta. I originalpjäsen fogar hon sig efter honom hela tiden, något som var helt normalt på den tiden. Men när man överför det till idag, blir det en berättelse om en ganska dysfunktionell familj. Det blir väldigt spännande, just för att man inte behöver ändra något i texten.

– Man brukar hävda att det inte finns några undertexter hos Shakespeare. Alla pratar väldigt bildrikt, och man berättar utförligt varför man gör nånting. Men där kan fortfarande finnas undertexter, och jag upplever verkligen att man kan säga en sak och göra något helt annat.

JOHANNA LAZCANO MENAR ATT DET finns en väldigt stark tradition kring hur man ska spela Shakespeare, om hur man ska använda sig av blankversen, om bildspråkets betydelse osv.

– Det jag tycker är riktigt intressant är de bakomliggande psykologiska relationerna, och att se hur alla karaktärer är så otroligt genomarbetade. Man behöver inte leta efter deras vilja eller bevekelsegrunder. Det är helt klart att herr Capulet själv tror på det han gör. Det kan mycket väl vara så att han gör allting av kärlek till sin dotter. Men det blir bara så fruktansvärt fel! Det är sådant som är så rörande med alla karaktärerna. Det är som att allas handlingar kommer ur en god vilja och ur kärlek.

PJÄSEN ÄR NU PLACERAD I EN NÄRA framtid. I början funderade Johanna på om hon behövde specificera vari konflikten mellan familjerna består.

– Det är lätt att säga att det är mellan serber och bosnier, mellan olika gäng eller olika folk. Jag tycker inte man behöver ha en förklaring på det eftersom det inte är specificerat i originalet. Dessutom har publiken själva så mycket att applicera handlingen på, konflikter som allt skulle kunna grunda sig i. Det räcker att det är två gäng, vilka som helst. Jag vill inte heller hamna i att det ska vara kulturella eller andra motsättningar i onödan.

– Jag har försökt att jobba mycket med att hitta både skådespelare och framför allt amatörskådespelare med olika bakgrund. Jag vill kommentera samtidigt, men också erbjuda någon form av arbetsmöjlighet eller aktivitet för ungdomar som just har kommit till Sverige. Just för att jag har jobbat mycket med sådant vill jag inte att konflikten i pjäsen ska vara mellan svenskar och invandrare. Framför allt handlar det om att vi ska bredda vår syn på vad svenskhet är. Vi lever i en

Johanna Lazcano. Foto: Cato Lein

värld där människor rör sig i alla nationer. Människor idag tillhör sällan en etnicitet, och för mig är det viktig när jag ska spegla samhället genom teater, att också visa upp för teater-publiken hur det ser ut.

JOHANNA LAZCANO BERÄTTAR ATT hon valt att låta Julia tala teckenspråk, något hon tycker blir en stor och viktig sak i sammanhanget.

– Det är en stor sak för oss eftersom Shakespeare på Gräsgården alltid jobbar efter en metod som kallas "djupläsning". Poängen med den är att skådespelarna ska skaffa sig samma förståelse och kunskap om texten som regissören har, och på så sätt vara medskapande. Man lägger mest fokus på orden, på språket och på formuleringarna. Därför kan jag tycka att jag är ute på lite hal is här. Men när jag har närmast mig idén om Juliet som döv, har jag märkt att det finns så många

poänger med det, som jag ser som en förlängning av djupläsningen.

– Att tolka det skrivna ordet till teckenspråk blir det yttersta man kan göra på den skalan. Det blir skådespelarens förståelse och tolkning av texten som kommer att komma ut. Att Julia talar teckenspråk i pjäsen gör också något med maktförhållandet. Om man går tillbaka till det här med "Norén-familjen", så kan man se Julias tillstånd som ett djupt sår i familjen, att föräldrarna skäms över sin dotter för att hon är döv. I originaltexten säger herr Capulet att "vår som vinter, dag som natt har jag inte tänkt på nåt annat än att få dig gift". Han säger också "du som är så ovärdig". Det kan då tolkas som att det är för att hon är döv. När hon sedan träffar Romeo så blir det något i maktbalansen också mellan dem. Jag har valt att låta henne ha förmågan att läsa på läppar, medan Romeo inte kan teckenspråk. Hans fokus på henne måste vara totalt, och han kommer att förhålla sig till henne på ett sätt som en kvinna vanligtvis förhåller sig till en man, och som ständigt försöker tolka vad som uttrycks.

– Min förhoppning är att man ska tycka att vår uppsättning är rolig och spännande, även om man aldrig har varit på teater tidigare. Det finns ju fler lager i pjäsen, men jag tycker det är viktigt att tänka "tillgänglighet" för folk med olika erfarenhet av teater.

Intervju: Roland Heiel

Repetitionsbild: Wayra Monasterio, Hanna Alem Davidsson, Nemanja Stojanovic. Foto: Gunilla Isacson